

Nazwisko

KOBYLIŃSKA - OLSZEŃSKA

Imiona

ZOFIA

Pseudonim

Z domu

Data urodzenia

Miejscowość, kraj

WARSZAWA

Data śmierci

25.3.2011

Miejscowość, kraj

LONDYN

Wielka Brytania

Lat życia

Adres cmentarza

59. MORTLAKE

Źródła:

Az. Pol. 1-4-2011

Zawód *MAŁARKA* Tytuły naukowe

Rodzaj wojska Stopień wojskowy

Odznaczenia

.....

.....

U w a g i:

ADRES: 68 Gunnersbury Court, Bollo Lane, London W3, tel. 992 1301

Kwestionar. biogra. i deklar. na adres w P.L. wysłano 24.3.80.

0.1.1.4.11.

ZOFIA OLSZEWSKA

Artystka malarka.

Urodzona w Warszawie.

Były więzień obozu koncentracyjnego Oświęcim.

Zmarła 25 marca 2011 r. w Londynie.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona
w kościele NMP Matki Kościoła,
2 Windsor Rd., Ealing, W5 5PD,
po czym nastąpi spopielenie w Mortlake Crematorium.

O tej bolesnej stracie zawiadamiają

Rodzina w Anglii i Polsce

*Zamiast kwiatów prosimy o dary na
The Middlesex Association for the blind.*

Szukam spokoju w tym niespokojnym świecie

Malarstwo Zofii Kobylińskiej-Olszewskiej

*Weź mnie tam
Gdzie niebo perłowe
Nad nami widać tęczę
Zostawmy poza sobą chmury granatowe
Nad nami kolorowe obręcze*

*Zostawmy poza sobą
Burzy groźbę
Idźmy tam
Gdzie słońce się przedziera
Jakby na naszą prośbę
Po błyskawicach spadających z nieba
Po gromach i wrzawie trzęsącej ziemią
Spokoju nam trzeba*

*Niech milczenie nas ukoj
Niech otuli płaszczem ciszy
I ten nawet
Co od słów własnych ogłuchł
Niech ciszę usłyszy*

*Weź mnie tam
Gdzie jaśniej
Bo każda burza mija
Czy wiesz z czego tęcza zrobiona?
Z bólu, rozpacz i łez
Przez które się uśmiech przebija¹*

Zofia Kobylińska-Olszewska była jedną z pierwszych absolwentek Studium Malarstwa Sztalugowego i Grafiki Użytkowej, prowadzonego w powojennym Londynie przez wybitnego malarza, krytyka sztuki i matematyka – a nade wszystko, utalentowanego pedagoga i organizatora życia artystycznego w Polskim Londynie - Mariana Bohusza-Szyszkę.

Do londyńskiej pracowni Bohusza trafiła przez zwykły zbieg okoliczności. Jak wspominała, na początku lat 60. XX wieku, po stracie pierwszego męża, bardzo potrzebowała jakiejś pomocy.² „I tak się zdarzyło, że przyjaciele wybierali się na wystawę prac malarskich profesora [Mariana Bohusza-Szyszki – przyp. JWS]. I po prostu zmusili mnie, żebym z nimi poszła. I tak się zaczęły lekcje i wykłady. I tak się zaczęło moje malarstwo. Jakiś impuls wewnętrzny – że chcę to robić, pomimo mojego stanu psychicznego w tym momencie”.³ Powodem owej wówczas, nienajlepszej kondycji psychicznej przyszłej artystki, były jej tragiczne przeżycia wojenne i pobyt w niemieckich obozach koncentracyjnych.

¹ Autorką cytowanych w tekście wierszy, wykorzystanych jako ilustracja poetycka do malarstwa Z. Kobylińskiej-Olszewskiej w filmie pt. Zofia Kobylińska. W poszukiwaniu spokoju (scenariusz, realizacja, opracowanie muzyczne – Stanisław Pater; zdjęcia – Piotr Gorzkowicz; dźwięk – Tomasz Włosik, Telewizja Wrocław na zlecenie Działu Form Dokumentalnych, Program II TVP w ramach cyklu programów TV Wrocław „Wspólnota w kulturze”) jest Maria Pozowska.

² Druga wojna światowa zmieniła całkowicie geografie dróg i karier artystycznych Polaków na Wyspach Brytyjskich. Przed 1939 r. były to przede wszystkim wyprawy w celach edukacyjnych. Po 1945 r., większość artystów, lub przyszłych studentów z Polski w londyńskich akademiach, nie chcąc powrócić do okupowanego przez Związek Radziecki kraju, wybierała Wielką Brytanię na swoją drugą ojczyznę. Por.: J.W. Sienkiewicz, *Pomiędzy podróżą artystyczną a turystyczną wyprawą. Drogi doświadczeń i inspiracji artystycznych na przykładzie życiowych losów i twórczości Feliksa Topolskiego, Marka Żuławskiego i innych artystów polskich zamieszkałych w Londynie w XX wieku*, (w:) *Turystyka jako dialog kultur*, pod red. Zbigniewa Krawczyka, Ewy Lewandowskiej-Tarasiuk, Jana Wiktora Sienkiewicza, Warszawa 2005, s. 127-154.

³ Za: Film pt. Zofia Kobylińska. W poszukiwaniu spokoju, scenariusz, realizacja, opracowanie muzyczne – Stanisław Pater; zdjęcia – Piotr Gorzkowicz; dźwięk – Tomasz Włosik, Telewizja Wrocław na zlecenie Działu Form Dokumentalnych, Program II TVP w ramach cyklu programów TV Wrocław „Wspólnota w kulturze”.

Zofia Kobylińska Olszewska, rodowita warszawianka, w czasie drugiej wojny światowej, została aresztowana w stolicy Polski przez gestapo i wywieziona do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Stamtąd, przetransportowana została do obozu w Ravensbrück. Pod koniec drugiej wojny światowej i wyzwoleniu obozu przez wojska alianckie, szczęśliwie (pomimo fizycznego wyczerpania) Zofia Kobylińska dotarła do Paryża, skąd wyjechała do Włoch, gdzie w Rzymie do listopada 1946 roku stacjonowała w 2 Korpus Generała Władysława Andersa. W 1947 roku, podobnie jak większość żołnierzy z 2 Korpusu, zgodnie z rozporządzeniami Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia, wyjechała z Italii do Wielkiej Brytanii, gdzie w Londynie przez kilka kolejnych lat przechodziła okres leczenia i rekonwalescencji po obozowych przeżyciach.

Po szczęśliwie zakończonym procesie powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego, który możliwy był dzięki wsparciu Margaret Susan Ryder, Zofia Kobylińska rozpoczęła pracę administracyjną w londyńskich biurach. Malarstwo zaś, w niespełna dwadzieścia lat od przybycia nad Tamizę, dzięki wcześniej wspomnianemu przypadkowi - stało się w emigracyjnym życiu Polki w Londynie, niezwykle ważną (jeśli nie najważniejszą) formą ekspresji, która przerodziła się nie tylko w pasję – ale przede wszystkim w styl życia przyszłej artystki, malarki. W 1964 roku Zofia Kobylińska-Olszewska otrzymała dyplom Studium Malarstwa Sztalugowego i Grafiki Użytkowej, które od 1950 roku funkcjonowało pod opieką Społeczności Akademickiej Uniwersytetu Stefana Batorego w Londynie, a w 1977 roku (zwane powszechnie Szkołą Bohusza), stało się bazą dla powołanego w ramach Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, nowego Wydziału Sztuk Pięknych, którego kierownikiem do 1995 roku pozostawał Marian Bohusz-Szyszko.

Wypracowanie indywidualnego rysu – czy też stylistyki malarskiej – wymagało od polskiej artystki czasu. Jak większość polskich artystów w Londynie, przeszła okres fascynacji malarstwem postimpresjonistycznym. „W miarę lat - mówiła - zaczęłam się troszeczkę zmieniać. Plamy zaczęły być większe - bardziej uproszczone.”⁴ Ten opis rzeczywistości rekonstruowałam i przenosiłam na swój sposób malarski.

Po traumatycznych doświadczeniach drugiej wojny światowej, artystka – jak się wydaje – rzadko się uśmiechała, rzadko zajmowała się człowiekiem jako modelem i inspiracją twórczą. Pomimo, iż pojawiały się w jej twórczości pojedyncze portrety czy też sceny zbiorowe i tematyka religijna, jak m.in. Ostatnia Wieczerza, to nie zajmują się one problemem ilustracji kondycji człowieka we współczesnym świecie. Zaś w warstwie warsztatowej, skierowała się – zwłaszcza w martwych naturach - ku fascynacjom francuskim kubizmem.

W tym obszarze inspiracji i wpływów stylistycznych, na płótnach które wyszły spod ręki Zofii Kobylińskiej-Olszewskiej, można z całą pewnością dostrzec poważne zapatrzenie się malarki w dzieła swojego mistrza. Wpływów tych, artystka się nie wypierała.

⁴ Potwierdza to m.in. praca artystki reprodukowana w zbiorowej publikacji poświęconej Zrzeszeniu Polskich Artystów Plastyków w Wielkiej Brytanii, wydanej w Londynie w 1983 r. Patrz: Contemporary Polish Artists in Great Britain, pod red. Janiny Baranowskiej. Foreword – Marek Żuławski i Stanisław Frenkiel. In Memoriam – Wojciech Grabowski, Londyn 1982. Repr. pracy Kobylińskiej: Still life, ol., tekt., 22x18 in. Fakturę kompozycji tworzą szeroko nakładane plamy barwne. Kształty przedstawionych przedmiotów zredukowane są do geometrycznych zarysów, widocznych w kompozycji butelek, flakonu i syntetycznie potraktowanego przedstawienia kwiatu róży. Tonacja obrazu utrzymana w żółto-bordowo-brązowej kolorystyce.

Szczególnie kompozycje pejzażowe Zofii Kobylińskiej, zdradzają bohuszowskie podejście do syntetycznego traktowania formy. Wyraźnie widoczne są one w dziełach olejnych polskiej malarki, zwłaszcza tych - z przedstawieniami fragmentów londyńskiego Gunnersbury Park. Związki z mistrzem, odnaleźć można w malowanych przez Zofię Kobylińską wprost na płycie pilśniowej „portretach”, m.in. zwalonego przez silną wichurę jednego z historycznych, potężnych drzew parkowych. Do motywu drzewa, o pozbawionych liści konarach i surowej, wielowiekowej – pełnej głębokich bruzd w korze i bryle pnia, artystka wielokrotnie powracała w swoich kompozycjach, charakteryzujących się śmiałymi zestawami kolorystycznymi i dramaturgią ujęcia.

Artystka wystawiała swoje prace na zbiorowych corocznych wystawach Zrzeszenia Polskich Artystów Plastyków w Wielkiej Brytanii (APA) – którego dożywotnim prezesem był Marian Bohusz-Szyszko, a także na wystawach indywidualnych, m.in. w POSK Gallery w 1978 roku⁵, Drian Galleries w 1986 roku⁶, One One Nine Gallery w City w 1990 roku oraz w Grove Gallery w 1992 roku⁷. Jej dzieła reprodukowane były również w katalogach APA⁸ oraz w *Katalogu Polskiej Sztuki Współczesnej na Obczyźnie*, wydanym z okazji Kongresu Kultury Polskiej, jaki miał miejsce w Londynie we wrześniu 1985 roku⁹.

Szczęśliwie, malarski dorobek Zofii Kobylińskiej-Olszewskiej nie został rozproszony. Wypełniając wolę artystki, Rodzina przekazała kolekcję 165 prac Fundacji Sue Ryder. Dzięki temu, jest nadzieja – że ten dotychczas mało znany w Polsce dorobek artystyczny, zostanie upowszechniony i wprowadzony w krwioobieg dziejów polskiej sztuki XX wieku¹⁰.

Prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, historyk sztuki i krytyk sztuki. Od 1989 roku prowadzi systematyczne prace badawcze oraz publikacyjne dotyczą zagadnień związanych z kulturą artystyczną w obrębie XX-wiecznej polskiej i europejskiej sztuki nowoczesnej, zwłaszcza polskiej sztuki i polskiego życia artystycznego na emigracji w latach 1939-1989. Kieruje jedynym na świecie Zakładem Historii Sztuki i Kultury Polskiej na Emigracji w Katedrze Historii Sztuki w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jest autorem ponad 190 publikacji, w tym 23 książek, m.in.: Marian Bohusz-Szyszko 1901-1995. Życie i twórczość, Lublin 1995; Attilio Alfieri a malarstwo włoskie XX wieku, Lublin 1997; Polskie galerie sztuki w Londynie w drugiej połowie XX wieku, Lublin-Londyn 2003; Wojciech Falkowski. Malarstwo. Painting, Lublin 2005; Halima Nałęcz, Toruń-Londyn 2007; Ryszard Demel. W drodze do tajemnicy światła, Toruń 2010; Artyści Andersa. Continuità e novità, Warszawa-Toruń 2013; Artyści Andersa. Continuità e novità, wyd. II, Warszawa 2014. Celem większości opracowań naukowych Sienkiewicza jest przywrócenie polskiej XX-wiecznej historii sztuki dokonań twórczych (szczególnie w zakresie plastyki) polskich artystów tworzących na emigracji, a także określenie ich roli i udziału we współtworzeniu dziejów plastyki w krajach, które stały się ich nowymi ojczyznami.

⁵ J.W. Sienkiewicz, Kolekcja Polskiej Sztuki Współczesnej. The Collection of Polish Contemporary Art, (w:) Dobrosława Platt, Jan Wiktor Sienkiewicz, Wspólny wysiłek – wspólny sukces. 50 lat POSKu. Wystawa. Community Effort, Community Achievement. 50 years of POSK. Exhibition, Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny, Biblioteka Polska w Londynie, Londyn 2014, s. 25-52; Nowy blask. Kolekcja polskiej sztuki współczesnej na wystawie 50-lecia POSK. Z prof. Janem Wiktorem Sienkiewiczem rozmawia Jarosław Koźmiński, „Dziennik Polski” (Londyn) 2014, nr 12, s. 6-7.

⁶ J.W. Sienkiewicz, Polskie galerie sztuki w Londynie w drugiej połowie XX wieku, Lublin-Londyn 2003. Także: Dzieła z londyńskiej kolekcji Drian Galleries Halimy Nałęcz w Muzeum Narodowym w Gdańsku, (w:) Londyńska kolekcja Halimy Nałęcz, Katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Gdańsku, 20 kwietnia – 28 lipca 2013, Gdańsk 2013, s. 9-30.

⁷ Nota o artystce i o wystawach, (w:) Katalog wystawy Forma i kolor. Wystawa sztuk plastycznych Kongresu Kultury Polskiej na Obczyźnie. Form and colour. Congress of Polish Culture Exhibition of Fine Arts in Britain, POSK Gallery, Wstęp: Paulina Kolczyńska, 20-20 sierpnia, Londyn 1995, nr s. brak. Tam, pod nr. 25. repr. pracy artystki: Still Life, ol., tekt., 50x60 cm. Obecnie w posiadaniu Fundacji Sue Ryder w Warszawie.

⁸ Artystka brała udział m.in. w takich wystawach jak: Najnowszy Katalog APA (Zrzeszenia Polskich Artystów Plastyków w Wielkiej Brytanii), Londyn 2014. Tam.: J.W. Sienkiewicz, Introduction, s. 5-9.

⁹ Contemporary Art by Polish Artists Abroad Foreword – Alicja Drwęska. Czarno-biała repr. pracy Kobylińskiej: Still life, ol., deska, 51x62 cm, 1984. Komisję kwalifikacyjną, która decydowało o nazwiskach twórców z Polskiego Londynu, którzy zakwalifikowali się do udziału w wystawie tworzyli wówczas, najbardziej cenieni w Londynie polscy artyści plastycy: Janina Baranowska, Andrzej Bobrowski, Marian Bohusz-Szyszko, Stanisław Frenkiel, Halima Nałęcz, Jerzy Stocki, Aleksander Werner i Tadeusz Znicz-Muszyński.

¹⁰ Do tej pory nazwisko artystki, poprzez nierozpoznanie, nie funkcjonowało w opracowaniach syntetyzujących stan badań nad polską sztuką na emigracji w XX w. Por.: J.W. Sienkiewicz, Pół wieku (po)za granicami polskiej kultury i sztuki. Polscy artyści

Autoportret Zofii Kobylińskiej
olej na płycie 1978r. 40,5x50 cm

Ostatnia wieczerza
olej na płycie 61x51 cm

Dziewczynka z kotem
olej na płycie 48x46 cm

Kobieta
olej na płycie 58x48 cm

Dwoje ludzi w deszczu
olej na płycie 42x60 cm

Kobiety z dzieckiem, olej na płycie
olej na płycie 54x48 cm